

Rapport deputaten onderlinge bijstand en advies

1. Samenstelling van het deputaatschap OBenA

Door de generale synode 2016 werden tot deputaten primi (her)benoemd:

- 5 O. Zuidema, Groningen, voorzitter;
 J. Verhoef RA RB, Rijnsburg, penningmeester;
 Mr. G. Noorlandt, Veenendaal, secretaris;
 A.T. Boogert AA, Goudriaan, M. C. Cornet, Dordrecht, A. Donker, Nieuwland, zr. H.R.
 Hakvoort-Koelewijn, Bunschoten, J. v.d. Veen, Dokkum en G. Wolters, Kampen.

10

Als secundi werden (her)benoemd:

L.A. van Garderen RA, Hilversum; E.J. van Genderen RA, Sliedrecht; C. de Jong, Bunschoten; P. Leeuwesteijn, Sliedrecht en zr. E.M. Wiegman AA, Alphen aan de Rijn.

15 **2. Rapport**

Deputaten rapporteren u over de volgende onderwerpen:

- A. Verantwoording over het beleid en het financiële beheer van deputaten onderlinge bijstand en advies over de periode 2016 tot en met 2018.
- 20 B. Communicatie met kerkenraden, secundi deputaten, commissie partners zendingsgemeenten (PZG), deputaten vertegenwoordiging, deputaten voortijdige ambtsbeëindiging predikanten (DVAP), deputaten emeritikas, commissie kleine kerken en deputaten financiële zaken (FZ). Daarnaast is er contact geweest met ons Dienstenbureau.
- C. Adviezen naar aanleiding van de synode van 2016.
- D. Toekomstig beleid OBenA.
- 25 E. Voorstellen tot wijziging van de instructie voor OBenA.
- F. Financiële overzichten:
- Bijlage 1. Overzicht van de baten en lasten 2018/2017/2016.
  - Bijlage 2. Vermogensopstellingen.
  - Bijlage 3. Begroting van baten en lasten over de jaren 2020 t/m 2021.
- 30 G. (Her)benoemingen deputaten OBenA.
- H. Voorstel tot decharge deputaten OBenA.

A1. Verantwoording over het beleid en het financiële beheer over de jaren 2016 t/m 2018.

35 *Inleiding*

Wij geven u in deze inleiding een resumé opsomming van de steun die in deze jaren aan de kerken is verleend. Daarbij gaat het over de boekjaren 2016 t/m 2018 van de individuele gemeenten. Wij hebben een onderverdeling gemaakt naar te onderscheiden steuncomponenten.

40

Steunverlening

Deputaten kunnen een bijdrage verlenen in predikantskosten, en eventueel voor de draagkrachtregeling (deze mogelijkheid is volgens besluit van de synode 2016 verlengd tot 1 januari 2020). Daarnaast is steun mogelijk voor de financieringskosten bij aankoop, nieuwbouw of verbouw van een kerk of vergaderruimten, daar waar de toezegging daartoe vóór 2014 was gedaan. Met ingang van 2014 is deze vorm van steun vervallen. De laatste betalingen staan gepland over 2023.

45

Bijdragen aan gemeenten worden uitsluitend verstrekt als er in het betreffende boekjaar een tekort is en zullen in de regel nooit meer bedragen dan het werkelijke tekort.

In deze opgave gaat het om de aantallen bijdragen en de bijhorende bedragen over de betreffende boekjaren inzake de gedane uitkeringen.

	<i>predikantskosten</i>	<i>draagkracht</i>	<i>rente en aflossing</i>	<i>DVAP</i>
2015	19 (€208.600)	15 (€33.690)	6 (€86.625)	€65.867
2016	17 (€157.815)	9 (€24.630)	5 (€59.460)	€56.454
2017	14 (€142.670)	10 (€20.375)	4 (€68.985)	€63.243
2018	11 (€ 80.185)	5 (€11.835)	2 (€15.810)	€ -3.420

- 5 *Algemeen:*
- a. De gemeenten voldoen heel goed aan de afdracht van de omslag voor OBenA.
  - b. Deputaten hebben ook in deze periode diverse gemeenten naast financiële steun mogen dienen met advies over uiteenlopende zaken (bouwkundig, lange termijn ontwikkelingen, strategische samenwerkingsmogelijkheden, toestemming beroepingswerk).
  - 10 c. Wij wijzen erop, dat primaire verplichtingen van gemeenten te allen tijde voorrang krijgen boven het vormen van reserves.
  - d. Steunontvangende gemeenten mogen/moeten binnen richtlijnen een voorziening groot onderhoud vormen, die uiteraard steeds liquide moet blijven.
  - e. Voor het doen van vervroegde aflossing is altijd schriftelijk toestemming van deputaten
15 nodig.
  - f. Het reserveren van de opbrengsten uit bijzondere acties behoeft vooraf de goedkeuring van deputaten.
  - g. Er wordt aan een gemeente geen steun toegekend, indien haar vrij besteedbare eigen vermogen hoger is dan tweeënehalf maal (2.5 x) de totale jaarlijkse lasten. In een
20 dergelijke financiële situatie dient het meerdere voor de exploitatie aangewend te worden c.q. in mindering gebracht te worden op de steun. Deze vermindering van het vrij besteedbare vermogen dient te geschieden gedurende vijf (5) jaar à 20%. Vermogen dat –in overleg met deputaten– voor een bijzonder doel is bijeengebracht is hiervan uitgezonderd.
  - 25 h. Indien er een liquiditeitstekort wordt verwacht kan er een voorschot worden verstrekt, dat later wordt verrekend met de definitieve uitkering over het betreffende boekjaar.
  - i. Een bijdrage in de financieringskosten van kerk-(ver)bouw werd in het verleden (tot 2014) toegezegd voor een periode van maximaal tien jaar, aflopend met 10% per jaar.
  - j. Indien een gemeente onverhoopt wordt opgeheven, vragen deputaten deze gemeente -
30 indien er in de achterliggende jaren OBenA-steun is verleend- een restitutie indien er na vereffening/opheffing een batig saldo resteert.
  - k. Bijlage 1 geeft een overzicht van baten en lasten, waaruit onder meer blijkt welke bijdragen deputaten hebben verstrekt als steun voor predikantskosten, draagkrachtuitkeringen en rente en aflossing voor kerk(ver)bouw over de jaren 2018, 2017 en 2016.
  - 35 l. Er wordt met ingang van 2014 geen nieuwe steun meer voor rente en aflossing toegezegd. De aan vijf gemeenten al lopende toezeggingen tot een maximum bedrag van € 135.000 per 1-1-2019 worden uiteraard nagekomen.
  - m. Bijlage 2 geeft het verloop van het eigen vermogen in 2018, 2017 en 2016 aan. Het
40 gewenst vermogen van OBenA is gezien het soms grillige karakter van de uitgaven conform het besluit van de GS 2013 vastgesteld op tenminste twee maal (2x) de jaarlijkse lasten. De beleidsmatig beoogde daling van het eigen vermogen (door de omslag te stellen op €2,75 in plaats van €4,00) deed zich *niet* voor. Dit komt vooral vanwege een fors lager bedrag aan toegekende steun, een vrijval in plaats van een voorziening voor DVAP en een beter beleggingsresultaat dan was verwacht.

Om te voorkomen dat het eigen vermogen onbedoeld zou stijgen, zijn deputaten in overleg getreden met deputaten vertegenwoordiging. Een aantal mogelijke scenario's is met hen besproken. Vervolgens hebben deputaten OBenA besloten de omslag voor de jaren 2019 en 2020 op €0,75 per lid te stellen, teneinde de beoogde vermogenskrimp te bewerkstelligen.

- n. Ons deputaatschap is naast de eigen uitgaven ook door de GS belast met de financiële afwikkeling bij voortijdige ambtsbeëindiging van predikanten. Het betreft hier alleen het financiële uitvoeringsdeel. De besluitvorming geschiedt uitsluitend door het deputaatschap voortijdige ambtsbeëindiging predikanten (DVAP).

A.2 Overige aandachtspunten.

Administratie.

De verwerking van de financiële gegevens van het deputaatschap geschiedt door het Dienstbureau en deels door de penningmeester. De jaarrekening wordt samengesteld door het Dienstbureau te Veenendaal onder verantwoordelijkheid van de penningmeester van OBenA.

Archivering daartoe bestemde documenten.

Op 18 juli 2017 is aan de archivaris van de generale synode een zestal archiefdozen aangeleverd met de documenten van OBenA aangaande de jaren 2008/2010, 2011/2013, en 2014/2016. Zodoende zijn de jaren waarin de besluiten van de generale synode zijn uitgevoerd gebundeld, om de beoordeling van de voor die jaren geldende instructie te vergemakkelijken.

B. Communicatie

met kerkenraden, de OBenA secundi deputaten, de PZG zendingsgemeenten, deputaten vertegenwoordiging, deputaten DVAP, commissie kleine kerken, deputaten FZ.

Daarnaast zijn er contacten geweest met ons Dienstbureau.

1. Het deputaatschap OBenA heeft op de internetsite van onze kerken (www.cgk.nl/obena) veel relevante informatie geplaatst. Het betreft hier meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP) voor het onroerend goed (kerk en pastorie) en een meerjaren financiële planning (MJFP) waar de kerken in een spreadsheet hun (toekomstige) ontvangsten en uitgaven kunnen invullen en hun financiële spankracht op termijn zichtbaar kunnen maken en beheren.
2. Ook is informatie beschikbaar voor alle kerkenraden en commissies van beheer, met een uitgebreid pakket aan instructies voor de commissie van beheer en bijbehorende functies zoals: penningmeester, administrateur en kerkmeester.
3. Jaarlijks wordt er in december in De Wekker onder de rubriek Kerknieuws een bericht opgenomen, waarin wordt medegedeeld dat de MJOP'en en de aanvraagformulieren voor steun vanaf januari beschikbaar zijn en kunnen worden gedownload van www.cgk.nl/obena, en ingevuld kunnen worden verzonden.
4. De secundi deputaten ontvangen van elke vergadering de goedgekeurde notulen. Ook wordt ieder jaar na accountantscontrole het financiële jaarverslag aan hen verzonden.
5. Voorts ontvangen de secundi de rapportage aan de generale synode en bovendien worden zij eens per drie jaar -de synodale periode- uitgenodigd om een reguliere vergadering bij te wonen. Zij worden dan geïnformeerd over de werkwijze en de gang van zaken en eventueel over nieuwe ontwikkelingen.

6. Met deputaten DVAP is overleg over de start, uitvoering en afronding van uitkeringen aan predikanten die voor steun namens DVAP in aanmerking komen. OBenA is van de besluiten van DVAP slechts uitvoerder.
- 5 7. OBenA participeert voor de zakelijke beschouwing in de commissie partners zendings gemeenten. PZG acteert als een zelfstandige commissie, gezien de toetsing van initiatieven op missionair en diaconaal vlak, waarvoor deputaten evangelisatie, diaconaat en zending in PZG participeren.
- 10 8. OBenA heeft een tweetal overleggen gehad met de door de synode ingestelde commissie kleine kerken, waar uitgebreid gesproken is over de ervaringen van OBenA met kleine gemeenten, de trends, de financiële en andere noden van gemeentes en de signalering daarvan.
- 15 9. OBenA en deputaten vertegenwoordiging hebben samen gesproken over de door OBenA opgestelde notitie om de huidige vermogenspositie in deze synodale periode terug te brengen.
- 15 10. Het Dienstenbureau heeft ons indertijd voorgesteld om, conform de aan hen door de GS 2010 gegeven opdracht te streven naar een centraal rekeningbeheer. Wij beoordelen periodiek de inrichting van ons betalingsverkeer en vergelijken dat met die van het Dienstenbureau. Voor het eerst in 2013 hebben wij daartoe een nota opgesteld (de nota 'schatkistbankieren'), die ook verzonden is aan en besproken is met
 20 de manager van het Dienstenbureau. Nadien is de nota enkele malen geactualiseerd. De eindconclusie is eind 2018 gelijk aan die van 2013: het betalingsverkeer is meer efficiënt ingericht als dit binnen deputaten OBenA in eigen hand wordt gehouden dan als dit wordt uitbesteed aan het Dienstenbureau. Tegelijkertijd voldoet OBenA aan de
 25 hoogste eisen inzake functiescheidingen bij de uitvoering van het betalingsverkeer. Om deze redenen (efficiency en kwaliteit) blijven wij dan ook ons vermogen en rekening-courant zelfstandig beheren.
 OBenA beschikt over een flink belegd vermogen, dat onder regime van het door ons vastgestelde beleggingsstatuut wordt beheerd door een eigen deskundige beleggingscommissie. Daarbij werden in de afgelopen jaren (exclusief 2018) resultaten geboekt
 30 die het door het Dienstenbureau voorgestelde rentepercentage duidelijk te boven gaan. Onze rekening-courant lift overigens nu ook al mee in een groep rekeningen met andere deputaatschappen.
 Zoals onderstaand bij C.3. is aangegeven is er inmiddels overeenstemming tussen een
 35 viertal deputaatschappen over de invoering van één uniform beleggingstatuut. Na implementatie van dit beleggingstatuut zullen wij samen met het Dienstenbureau komen tot een nieuw onderzoek naar het beheer van de bankrekening en de overvloedige liquiditeiten.

C. Adviezen naar aanleiding van de synode van 2016:

- 40 1. Deputaten OBenA wordt gevraagd de plaatselijke kerken te informeren en waar nodig te adviseren over de relevante gevolgen van het nieuwe bouwbesluit, de regelgeving omtrent de bedrijfshulpverlening en de Arbo-regelgeving.
 Binnen de kerk zijn veel mensen actief. De veiligheid van medewerkers, vrijwilligers en bezoekers in en om de kerk behoort tot de verantwoordelijkheid van de kerkenraad.
 45 Welke eisen stelt de overheid aan hun veiligheid? Wat zegt de arbowet daarover? Waar moet de Bedrijfshulpverlening (BHV) aan voldoen? Wanneer moet een plaatselijke gemeente een Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) uitvoeren?
 OBenA heeft over deze aspecten een notitie geschreven en via een nieuwsbrief middels het Dienstenbureau alle plaatselijke gemeenten hierover geïnformeerd. Deze notitie is terug te
 50 vinden op de website van OBenA. Bovendien dient de algemene CGK-website ook als

kennisbank voor allerlei mede door OBenA verzamelde handige hulpmiddelen op dit terrein. Deze informatie is uiteraard voor alle gemeenten van belang, en niet uitsluitend voor aan OBenA steunvragende gemeenten.

5 2. *Rentmeesterschap en duurzaamheid*

Deputaten OBenA hebben zich de afgelopen synodale periode verdiept in het stimuleren van de duurzaamheid van de gemeenten. Het is een veelomvattend thema en OBenA heeft daarover relevante informatie in een notitie verzameld. U moet daarbij denken aan het stimuleren van duurzaam materiaal gebruik, de gangbare energiesystemen in de markt en de mogelijkheden om energiereductie toe te passen. Ook het verwijderingsgebod voor asbest kreeg aandacht. Via haar website heeft OBenA deze informatie ter beschikking gesteld aan alle gemeenten.

De aanschaf van zonnepanelen door gemeenten wordt door OBenA op de volgende manier verwerkt. De eerste aanschaf kan op de balans worden geactiveerd en dient uit eigen middelen te worden voldaan. Het is een investering en geen onderhoud. De eerste aanschaf is daarom geen uitgave ten laste van de voorziening groot onderhoud. Eventueel onderhoud of vervanging op langere termijn kan in het Meer Jaren Onderhoud Plan (MJOP) van de gemeente worden opgenomen. Op deze manier kunnen de toekomstige uitgaven uit de voorziening groot onderhoud worden gefinancierd. De jaarlijkse afschrijving op zonnepanelen kunnen ten laste van het exploitatieresultaat worden gebracht op basis van een reële afschrijvingstermijn (7/10 jaar) De besparing van de energiekosten komen ten gunste van het resultaat.

OBenA is voornemens om in de volgende intersynodale periode de impact van het klimaatakkoord voor kerkelijke gemeenten in beeld te brengen en mogelijk met voorstellen te komen om kleine kerken te helpen te kunnen voldoen aan het klimaatakkoord. Wij verwijzen u hiervoor naar bijlage 6.

30 3. *Opstellen van één centraal beleggingsstatuut.*

De GS van 2016 heeft een oproep gedaan aan alle deputaatschappen met een beleggingsportefeuille (emeritikas, OBenA, zending en LKB) om onder leiding van deputaten financiële zaken te komen tot één centraal beleggingsstatuut.

In goed en constructief overleg hebben de betreffende deputaatschappen de afgelopen synodale periode samen één gezamenlijk beleggingsstatuut goedgekeurd en vastgesteld.

4. *Centraal rekeningenbeheer*

Wij verwijzen naar wat hierover in paragraaf B. sub 10 in dit rapport is opgemerkt.

D. Toekomstig beleid OBenA.

Ontwikkelingen gemeenten

Zoals u bekend is loopt het ledenaantal van CGK Nederland de afgelopen jaren terug. OBenA heeft wat meer ingezoomd op de ontwikkeling van het aantal leden bij gemeenten die tot het primaire aandachtsgebied (tot 250 leden) van dit deputaatschap behoren. Daarvoor heeft OBenA de ontwikkeling van het ledenaantal van de betreffende gemeenten over een periode van 14 jaar met elkaar vergeleken. De vergelijking tussen de jaren 2004 en 2018 geeft het volgende beeld:

50

Aantal gemeenten met een aantal leden van	In 2004	In 2018
0-100 leden	9	21
101-175 leden	32	34
176-250 leden	24	27
Subtotaal gemeenten	65	82
251-300 leden		17
301-350 leden		25
351-400 leden		9
>400 leden		52
Totaal aantal gemeenten		185

Een aantal waarnemingen vanuit OBenA:

1. Uit het overzicht blijkt dat de kleinschaligheid van de kleinere gemeenten (< 100 leden) zich doorzet. Het aantal gemeenten in die categorie breidt zich de afgelopen jaren duidelijk uit. In de laatste vijf jaren lijkt zich een versnelde daling van het aantal leden bij bepaalde kleinere gemeenten voor te doen.
2. Indien de huidige trend zich in de komende jaren voortzet zal het aantal gemeenten in het aandachtsgebied van OBenA toenemen. Zeventien gemeenten hebben in 2018 een ledenaantal tussen 251-300 leden. Daarvan heeft een groot aantal een duidelijk dalend aantal leden.
3. Het is ook verheugend en dankbaar om te constateren dat een aantal gemeenten een duidelijke groei in leden laat zien. Binnen de door OBenA ondersteunde gemeenten denken wij daarbij onder meer aan de gemeente van Culemborg die inmiddels doorgroeit is naar een aantal leden van boven de 250.
4. Slechts 52 van het totaal van 185 gemeenten kennen een ledental van boven 400 (uitgangspunt voor het advies traktement zoals door deputaten financieel is aangegeven).

De trend van het afnemende ledenaantal heeft gevolgen voor de inkomsten van een plaatselijke gemeente. Dit zorgt, in combinatie met de toegenomen lasten (w.o. pensioenlasten) en door de besparingen in de OBenA-regeling door de synode van 2013 besloten, voor een druk op gemeenten om de exploitatie nog sluitend te krijgen.

OBenA ontvangt daarvoor ook af en toe signalen. De situatie is per plaatselijke gemeente verschillend en heeft soms ook weer andere dieper liggende oorzaken in de betreffende gemeenten. De problematiek is niet altijd zo maar op te lossen met een vergroting van de financiële vergoeding. Soms ontbreekt ook een visie van de gemeente op de langere termijn. Of vindt men het moeilijk om veranderingen binnen de plaatselijke gemeente geaccepteerd te krijgen. U kunt hierbij bijvoorbeeld denken aan een samenwerking/samenvoeging met een CGK-gemeente in de omgeving of een samenwerking/samenvoeging met de plaatselijke gereformeerde kerk vrijgemaakt of een nederlands-gereformeerde kerk.

Deputaten evangelisatie hebben sinds de synode van 2016 hun ondersteuning aan gemeenten gewijzigd. De financiële ondersteuning tot een bedrag van €15.000 per jaar voor een periode van drie jaar is beëindigd. Men financiert nu gemeenten tot een bedrag van €5.000 eenmalig voor de inzet van een coach/fondsenwerver. Omdat het om nieuwe initiatieven gaat moet het effect van die maatregel nog helder worden.

Het lijkt er echter op dat (pioniers-/zendings-)gemeenten nu sneller een beroep doen op de financiële ondersteuning van OBenA. Dat blijkt ook uit de eerste concrete aanvragen die OBenA heeft ontvangen. De huidige richtlijnen van OBenA sluiten minder aan op de fase waarin deze gemeenten zich bevinden.

Vermogen OBenA

Zoals in dit rapport is opgemerkt heeft OBenA een groter eigen vermogen dan het voorgeschreven niveau. OBenA heeft daarom ‘tussentijds’ de omslag kerkelijke kassen voor OBenA voor de jaren 2019 en 2020 verlaagd van €2,75 naar €0,75.

5

OBenA heeft zich de afgelopen periode de vraag gesteld hoe zij met het ‘oververmogen’ het kerkverband het beste kan dienen.

Betekent dit dat OBenA de lijn van de verlaagde omslagen ook na 2020 moet continueren? Daarmee wordt een voordeel bereikt voor het geheel van de kerken door beperking van de omslag kerkelijke kassen. Of dient het vermogen ten dienste te komen van de financiële ondersteuning van de kleine gemeenten in ons kerkverband. In feite de opdracht waarvoor OBenA is opgericht.

10

OBenA heeft tijdens de afgelopen synodale periode een aantal keren overleg gehad met de commissie kleine kerken over de problematiek van de kleine kerken in ons kerkverband. Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij u naar de rapportages van deze commissie.

15

Een onderdeel van die problematiek is de financiële ondersteuning van de gemeenten. OBenA heeft nagedacht op welke wijze zij met haar financiële middelen kleine gemeenten kan ondersteunen om de woordverkondiging te bevorderen.

20

Gezien de nieuwe initiatieven vanuit de door de synode ingestelde commissie kleine kerken stellen wij voor om een deel van het OBenA-vermogen te benutten om kleinere gemeenten te ondersteunen. Dit dient op langere termijn ook het kerkverband in de breedte het beste.

25

Omdat de financiële impact van de voorstellen van de commissie kleine kerken op het moment van schrijven van dit rapport nog niet in detail bekend is bij deputaten OBenA kan dit aspect nog niet in volle omvang worden meegenomen in de begroting van 2020-2022. Wel is het duidelijk dat als de synode het voorgestelde nieuwe beleid van de commissie kleine kerken overneemt dit op langere termijn een groter beroep gaat doen op de financiële uitkeringen en het vermogen van OBenA.

30

Op basis van de door de commissie kleine kerken voorgestelde vergrote financiële mogelijkheden voor kleine gemeenten om predikanten te benoemen hebben de commissie en OBenA de inschatting gemaakt dat op de langere termijn maximaal 10 extra gemeenten een beroep gaan doen op OBenA. Voor de onderbouwing verwijzen wij u naar bijlage 4.

35

De onzekere factor hierin lijkt de beschikbaarheid te zijn van de te beroepen predikanten (of eventueel het aanstellen van kerkelijk werkers) voor de kleinere gemeenten. Om te voorkomen dat er bij effectuering van het nieuwe beleid voor de kleine kerken in de toekomst te grote schommelingen gaan plaatsvinden in de benodigde afdrachten van gemeenten voor OBenA lijkt het ons verstandig om voor de jaren 2021 en 2022 terug te keren naar het huidige niveau van €2,75.

40

45

E. Voorstellen tot wijziging van de instructie voor OBenA.

OBenA stelt voor om haar instructie als volgt aan te passen:

1. GS neemt de initiatieven van de commissie kleine kerken over waarbij er aanvullend beleid geformuleerd wordt ten aanzien van de niet financiële zaken.

2. OBenA de mogelijkheid te geven om gemeenten vanaf 100 leden (nu 200 leden) goedkeuring te geven om een fulltime predikant te beroepen en gemeenten vanaf 50 leden een 50% deeltijd verband. Het uitgangspunt blijft wel een financieel verantwoorde meer jaren financiële planning (MJFP) van de gemeente.
- 5 3. De steun in de predikantskosten voor kleinere gemeenten als volgt goed te keuren.

Steun predikantskosten	Thans	Voorstel
Bij 200-249 (doop)leden	20%	20%
Bij 175-199 (doop)leden	25%	25%
Bij 150-174 (doop)leden	30%	30%
Bij 149 (doop)leden of minder	35%	
Bij 100-149 (doop) leden		40%
Bij 99 (doop) leden of minder		50%

4. De maximale steun per (doop)lid te bepalen op €200 per (doop)lid.
De huidige norm van een maximale steun van €135 per (doop)lid zal weinig of geen effect hebben op de financiële mogelijkheden van een kleine gemeente om een predikant te beroepen. Voor een gemeente van bijvoorbeeld 100 leden betekent dit thans een maximale ondersteuning van €13.500.
Wij stellen u daarom voor om de norm van een maximale steun te verhogen naar €200 per (doop)lid.
- 10 5. De steun voor draagkracht handhaven op 30%.
De door de GS 2016 goedgekeurde aanpassing in de regeling voor OBenA voorzag onder meer in het volledig beëindigen van de draagkracht (deel teruggave van de betaalde kerkelijke kassen) per 1.1.2020.
OBenA adviseert om de volledige afschaffing van de draagkrachtsteun met ingang van 1.1.2020 niet door te voeren, maar geheel in te trekken. De jaarlijkse begrote kosten hiervoor voor OBenA bedragen €10.000. Deze post is al verwerkt in de begroting 2020-2022.
De aangepaste instructie luidt:
De steun voor draagkracht wordt voor de periode 2020 t/m 2023 gehandhaafd op 30 %.
Op basis van de (financiële) ontwikkelingen in de komende periode en signalen uit de plaatselijke gemeenten zal OBenA voor de GS van 2022 opnieuw voorstellen doen.
- 25 6. De omslag voor OBenA voor 2020 te bepalen op €0,75 en voor de jaren 2021 t/m 2022 de omslag op het door de vorige synode goedgekeurde niveau van €2,75 te handhaven.
Dit voorstel is als zodanig verwerkt in de begroting van 2020–2022, die op de GS-tafel ligt ter besluitvorming.
De onzekere factor blijft daarbij de mogelijke losmaking van predikanten. In de begroting zijn wij uitgegaan van 1 predikant die in de synodale periode wordt losgemaakt en die via DVAP financieel ten laste van OBenA komt.
- 30 35

F. Financiële overzichten

Als onderbouwing van de begroting 2020 t/m 2022 zijn bij dit GS-rapport gevoegd de financiële overzichten:

- 40 - Bijlage 1. Overzicht van de baten en lasten 2018/2017/2016
- Bijlage 2. Vermogensopstellingen

Zoals in dit rapport al is opgemerkt onder A1 Algemeen in relatie tot onze bijlage 2 ‘Vermogensopstellingen’ heeft de in 2016 begrote daling van ons eigen vermogen zich niet

voorgedaan. Wij benadrukken dat het beleggingsrendement (boven verwachting), in combinatie met minder steunaanvragen door gemeenten, heeft bijgedragen tot een hoger dan begroot niveau van het vermogen.

Er is bewust gekozen voor een flink financieel tekort uitsluitend in de jaren 2019 t/m 2020.

- 5 Door het voor deze jaren beperken van de omslag tot €0,75 in plaats van €2,75, daalt door deze korting van €2,00/lid en uitgaande van ruim 72.000 leden het eigen vermogen in de jaren 2019 en 2020 naar verwachting met €100.000 per jaar.

Gebaseerd op bovenstaande voorstellen is bijlage 3 opgesteld:

- 10 - Bijlage 3. Begroting van baten en lasten over de jaren 2020 t/m 2022

De overige instructies van OBenA blijven ongewijzigd in tact.

- 15 Op basis van het voorgestelde beleid is voor 2020 een omslag voor OBenA nodig van €0,75 en voor 2021 en 2022 €2,75.

G. (Her)benoemingen

In bijlage 5 treft u een voorstel tot het (her)benoemen van deputaten OBenA aan.

20 **H. Voorstel tot decharge**

Deputaten stellen voor in te stemmen met het door hen gevoerde beleid en het financieel beheer en hen daarvoor te dechargeren.

- 25 Uw vergadering de leiding van de Heilige Geest toebiddend, namens deputaten,

O. Zuidema, voorzitter

Mr. G. Noorlandt, secretaris

J. Verhoef RA RB, penningmeester

30 **Bijlagen:**

Bijlage 1 Overzicht van de baten en lasten 2018, 2017 en 2016.

Bijlage 2 Vermogensopstellingen.

Bijlage 3 Begroting van baten en lasten over de jaren 2020 t/m 2022 (omslag 2020 €0,75 en voor 2021 en 2022 €2,75).

- 35 Bijlage 4 Onderbouwing financiële gevolgen extra steun kleine kerken.

Bijlage 5 Wijzigingen instructie OBenA met ingang van 1-1-2020.

Bijlage 6 Duurzaamheid en Klimaatakkoord.

Bijlage 7 (Her)benoeming deputaten OBenA.

Bijlage 1: Overzicht van de baten en lasten 2018/2017/2016

Baten	Begroting 2018 €	Rekening 2018 €	Rekening 2017 €	Rekening 2016 €
Bijdrage kerken (omslag)	199.375	199.362	202.071	292.339
Intrest- en dividendbaten	19.625	19.134	22.426	32.168
Koersresultaat	0	-129.474	75.078	58.503
Giften en legaten	0	0	221	12
Inkomsten	<u>219.000</u>	<u>89.022</u>	<u>299.796</u>	<u>383.022</u>

Begroting 2018, zoals vastgesteld door de
generale synode van 2016

Lasten				
Bijdragen kerkbouw	60.000	15.810	59.685	52.760
Bijdragen predikantskosten	200.000	80.185	121.670	135.815
Draagkrachtuitkeringen	40.000	11.835	9.675	11.330
Overige uitkeringen				
Bijstandsuitkeringen DVAP	60.000	-3.420	-48.541	-20.602
Algemene kosten				
Rentelasten	0	3.470	7.823	7.559
Diverse kosten	15.000	16.693	17.061	17.144
Totaal	<u>375.000</u>	<u>124.573</u>	<u>167.373</u>	<u>204.006</u>
Saldo	<u>-156.000</u>	<u>-35.551</u>	132.423	179.016

Bijlage 2: Vermogensopstellingen**Balans per ultimo 2018, 2017 en 2016**

	31-12-2018		31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€	€	€
Activa						
Beleggingen	1.799.781		1.814.904		1.841.738	
Vorderingen	43.562		8.309		19.980	
Liquide middelen	63.543		168.675		116.569	
		<u>1.906.886</u>		<u>1.991.888</u>		<u>1.978.287</u>
Passiva						
Eigen vermogen	1.482.283		1.517.834		1.385.411	
Voorziening DVAP	7.000		27.000		113.000	
Schulden op lange termijn	234.824		231.353		223.530	
Schulden op korte termijn	182.779		215.701		256.346	
		<u>1.906.886</u>		<u>1.991.888</u>		<u>1.978.287</u>

Het verloop van het Eigen Vermogen in de begrotingsjaren 2019 t/m 2022

Verloop	2019	2020	2021	2022
	€	€	€	€
Cumulatieve mutatie Eigen vermogen vanaf 1/1/2019	1.482.283	1.370.283	1.250.283	1.246.283
Resultaat volgens begroting	-112.000	-120.000	-4.000	-39.000
Eigen vermogen per 31/12	<u>1.370.283</u>	<u>1.250.283</u>	<u>1.246.283</u>	<u>1.207.283</u>

Toelichting

- In ons rapport GS 2019 is op pagina 3 onder punt m. een uitgebreide toelichting opgenomen. Kern hiervan is dat de omvang van het huidige vermogen beduidend meer is dan minimaal gewenst is, gelet op de solvabiliteitsfactor. De door OBenA voorgestelde verlaagde omslag naar 0,75 zorgt voor het interen van het vermogen in 2019 en 2020.
- De voorstellen van de commissie kleine kerken zorgen voor uitgebreidere mogelijkheden voor gemeenten om een beroep te doen op OBenA. Om die reden is de omslag voor de jaren 2021 en 2022 gehandhaafd op 2,75.

Bijlage 3: Begroting 2020 t/m 2022

	Realisatie		Prognose		Begroting 2020 t/m 2022			
	2017	2018	2019		2020	2021	2022	
Baten								
Bijdrage kerken (omslag)	€ 202.071	199.362	54.300	455.733	€ 54.000	€ 198.000	€ 198.000	450.000
Intrest- en dividendbaten	€ 22.426	19.134	20.000	61.560	€ 19.000	17.000	15.000	51.000
Koersresultaten	€ 75.078	-129.474	0	-54.396	€ -	0	0	0
Giften en legaten	€ 221	0	0	221	€ -	0	0	0
Totaal inkomsten	€ 299.796	89.022	74.300	463.118	€ 73.000	215.000	213.000	501.000
Lasten								
1. Uitkeringen kerken:								
a. bijdragen kerkbouw	€ 59.685	15.810	26.000	101.495	€ 33.000	27.000	19.000	79.000
b. bijdragen predikantskosten	€ 121.670	80.185	82.000	283.855	€ 85.000	117.000	157.000	359.000
c. draagkrachtuitkeringen	€ 9.675	11.835	10.000	31.510	€ 10.000	10.000	10.000	30.000
2. Overige uitkeringen:								
a. Bijstandsuitkeringen D.V.A.P.	€ -48.541	-3.420	50.000	-1.961	€ 50.000	50.000	50.000	150.000

Toelichting op de begroting 2020 t/m 2022

Uitgaande van 72.000 leden en een omslag van €0,75/lid. Zie ons rapport aan GS 2019, pagina 3, paragraaf 2 a.1. punt m).

Intrest: gerekend is met 0,1%; restant betreft verwacht dividend. Door de begrote tekorten daalt de omvang van de beleggingsportefeuille. De intrest- en dividendbaten zullen dus ook dalen.

Door het onzekere karakter worden koersresultaten nooit begroot.

Door het onzekere karakter worden giften en legaten nooit begroot.

Sinds besluit GS2013 geen nieuwe toezeggingen steun kerkbouw. De begrotingsbedragen vloeien voort uit per ult. 2013 bestaande verplichtingen.

Aanname nieuw beleid kleine kerken: extra gemeenten die beroep gaan doen op bijdrage predikantskosten + jaarlijkse inflatie circa 2% 2021: 1 extra gemeente (1x 20K), 2022 ; 2 extra gemeenten (3x20K) + stijging kosten bestaande obena gemeenten ad 10K

Indien predikanten worden 'losgemaakt' van hun gemeente, kan dat leiden tot aanzienlijke kosten (toegezegde bedragen). In deze begroting is gerekend met 1 'losgemaakte' predikant per GS-periode.

3. Algemene kosten:

a. rentelasten	€ 7.823	3.470	1.300	12.593	€ -	0	0	0
b. diverse kosten	€ 17.061	16.693	17.000	50.754	€ 15.000	15.000	16.000	46.000
Totaal uitgaven	€ 167.373	124.573	186.300	478.246	€ 193.000	219.000	252.000	664.000
SALDO	€ 132.423	€35.551-	€112.000-	€15.128-	€120.000-	€4.000-	€39.000-	€163.000-
Aantal (doop) leden CGK.	73.693	72.400	72.400		72.000	72.000	72.000	
nkkomsten bij omslag van	€ 2,75	€ 2,75	€ 0,75		€ 0,75	€ 2,75	€ 2,75	

Verwachting is sluiting dossier Hoofddorp in 2019.
Geen bijzonderheden.

- 5 N.B. Doordat goede beleggingsresultaten in de jaren 2014-2017 en het lagere uitkeringsniveau heeft OBenA een Eigen Vermogen dat aan de te ruime kant is. Daarom is de omslag k.k. m.i.v. 2017 al verlaagd van €4,00 naar €2,75. Door beduidend minder aanvragen van gemeenten is het uitkeringsniveau verder verlaagd. Het gevolg is een nog hoger Eigen Vermogen. Daarom is in overleg met deputaten vertegenwoordiging en deputaten financiële zaken besloten de omslag k.k. voor 2019 tijdelijk verder te verlagen naar €0,75 per (doop)lid. Aan de GS 2019 wordt voorgesteld om de omslag k.k. voor 2020 opnieuw te bepalen op €0,75 per lid en voor de uitvoering van de commissie kleine kerken de omslag 2021 en 2022 te handhaven op €2,75.

Bijlage 4. Onderbouwing financiële gevolgen extra steun kleine kerken.

1. Er verandert iets voor gemeenten < 150 leden MET een eigen predikant en MET nu al OBenA-steun.

De vraag is: hoeveel/welke gemeenten < 150 leden hebben een eigen (parttime of fulltime) eigen predikant met OBenA steun. Volgens het Jaarboekje 2018 en onze OBenA-gegevens (toezeggingen 2018) zijn dat er exact 4, nl. Hillegom, Nieuweroord/Nieuw-Balinge, Poederrijen en Steenwijk. De (toegezegde) predikantssteun van die gemeenten nu is €31.000. En wordt dan 50/35, te weten: €44.000. Dat is t.o.v. nu extra €13.000 per jaar en €39.000 over de gehele GS-periode 2020-2022.

Bovendien: de ervaringen leren dat de werkelijke uitkeringen meestal zo'n 40% lager uitvallen dan de toezeggingen. Daarom zullen de extra lasten vanuit commissie kleine kerken maximaal €10.000 per jaar bedragen en derhalve beperkt zijn voor OBenA.

NB: Oud-Vossemeer en Tholen hadden per 1/1/2018 een eigen predikant, maar zijn m.i.v. eind augustus 2018 vacant.

2. Daarnaast kan het nieuwe beleid vanuit de commissie kleine kerken er toe bijdragen dat gemeenten < 250 zonder predikant een beroep kunnen gaan doen op de financiële ondersteuning van OBenA.

Zowel de commissie kleine kerken als OBenA hebben los van elkaar een potentieel inventarisatie gemaakt van het aantal gemeenten dat bij aanneming van het nieuwe beleid in aanmerking zou kunnen komen voor een financiële ondersteuning van de predikantskosten.

Het potentieel bedraagt ongeveer 20 gemeenten. Met als uitgangspunt dat op termijn 50% van de gemeenten daar actief mee aan de slag gaat, komt de commissie kleine kerken tot 8-10 extra (parttime) predikanten.

Het zal tijd kosten om het door de synode goedgekeurde beleid te effectueren. Daarnaast kan de beschikbaarheid van predikanten een verdragende factor zijn.

Voor de begroting 2020-2022 hebben wij de volgende aanneming gedaan:

2020: geen uitbreiding.

2021: 1 extra gemeente die beroep gaat doen op OBenA (1x €20.000).

2022: 2 extra gemeentes die beroep gaan doen op OBenA (3x €20.000).

Bijlage 5. Wijzigingen instructie deputaten OBenA

Wij stellen u voor om voor OBenA onderstaande gewijzigde instructies met ingang van 1 januari 2020 vast te stellen:

1. GS neemt de initiatieven van de commissie kleine kerken over waarbij er aanvullend beleid geformuleerd wordt ten aanzien van de niet-financiële zaken;
2. OBenA de mogelijkheid te geven om gemeenten vanaf 100 leden goedkeuring te geven om een fulltime predikant te beroepen en gemeenten vanaf 50 leden een 50% deeltijdverband. Het uitgangspunt blijft wel een financieel verantwoorde meerjaren financiële planning (MJFP) van de gemeente, waaruit naar genoegen van OBenA blijkt, dat met de normatieve steun door OBenA de gemeente een positief exploitatieresultaat zal behalen;
3. de steun in de predikantskosten voor kleinere gemeenten als volgt goed te keuren

Steun predikantskosten:	
Bij 200-249 (doop)leden	20%
Bij 175-199 (doop)leden	25%
Bij 150-174 (doop)leden	30%
Bij 100-149 (doop) leden	40%
Bij 99 (doop)leden of minder	50%

4. de maximale steun per (doop)lid te bepalen op €200 per (doop)lid;
5. de steun voor draagkracht te handhaven op 30% tot 1 januari 2024;
6. de omslag voor OBenA voor 2020 te bepalen op €0,75 en voor de jaren 2021 t/m 2022 de omslag op het door de vorige synode goedgekeurde niveau van €2,75 te handhaven.

Bijlage 6. Duurzaamheid en klimaatakkoord

Duurzaamheid

Gemeenten kunnen hun gebouwen verduurzamen door bij het beheer van kerkelijk vastgoed bij nieuwbouw of vervanging in hoofdlijn duurzaamheidsaspecten toe te passen zoals

1. duurzame materialen toepassen die onderhoudsvriendelijk zijn, een lage milieubelasting hebben en hergebruikt kunnen worden (circulair bouwen);
2. vloer, gevels, ramen en dak isoleren om energie, kosten en het milieu te besparen;
3. technische installaties benutten die energiebesparend zijn en op hernieuwbare energie werken.

Klimaatakkoord

In het onlangs gepubliceerde ontwerp klimaatakkoord is nergens de term kerkelijk vastgoed opgenomen. Als het uitgangspunt van energie neutrale panden in wetten wordt verankerd, betekent dat grote gevolgen voor kerkgebouwen. Uit een achtergrond notitie van de gebouwde omgeving blijkt dat historische gebouwen mogelijk worden uitgezonderd. De gevolgen vanuit het klimaatakkoord voor de exploitatie van CGK-gemeenten zijn de stijging van de kosten door de jaarlijkse verhoging van de energielasting en gasprijzen. Jaarlijkse gaan de kosten van elektriciteit omlaag. Een eerste indicatie geeft aan dat het energieneutraal maken voor woningen minimaal een investering van €60.000 bedraagt. Voor kerkgebouwen zal dit een veelvoud zijn, e.e.a. afhankelijk van de grootte, ouderdom en bouwstijl. Een duurzaamheidsinvestering van €150.000 voor een klein kerkgebouw is dan reëel.

Daar investeringen op dit niveau voor de meeste gemeenten tot onoverkomelijke problemen kunnen leiden, is door OBenA het initiatief genomen om bij deputaten contact met de overheid/cio aandacht te vragen om bij de overheid tot een voor kerken haalbare uitzondering te komen.

Naar verwachting zal er als gevolg van het definitieve klimaatakkoord een groter financieel beroep worden gedaan op de kerkelijke gemeenten om duurzaamheidsmaatregelen te nemen.

OBenA is voornemens om in de volgende intersynodale periode:

- de impact van het definitieve klimaatakkoord voor kerkgebouwen in beeld te brengen;
- een handleiding (inclusief stappenplan) aan te bieden die kerkelijke gemeenten kan helpen om te gaan voldoen aan de wetgeving;
- de modellen voor de meerjarenonderhoudsplanning (mjop) aan te passen aan de eisen van het klimaatakkoord;
- te onderzoeken of het wenselijk en haalbaar is om voor kleine kerken, die te maken krijgen met de noodzakelijke investeringen als gevolg van het klimaatakkoord, tot een financiële regeling te komen.

Bijlage 7. (Her)benoemingen deputaten OBenA

Wij stellen u de (her)benoeming voor een periode van drie jaar voor met ingang van 1 januari 2020 van de volgende deputaten:

Primi		Secundi
Br. O. Zuidema, Groningen	voorzitter	Br. C. de Jong, Bunschoten
Br. A.T. Boogert, Goudriaan	financieel	Br. L. van Garderen, Hilversum
Br. A. Donker, Nieuwland	bouwkundig	
Br. E.M. de Graaf, Nunspeet	penningmeester	Br. E.J. van Genderen, Sliedrecht
Zr. H.R. Hakvoort-Koelewijn, Bunschoten	financieel	Zr. E.M. Wiegman, Alphen a/d Rijn
Br. P. Leeuwesteijn, Sliedrecht	bouwkundig	
Br. G. Noorlandt, Veenendaal	secretaris	
Br. C.W. van Oijen, Emmen	bouwkundig	vacature
Br. G. Wolters, Kampen	financieel	